

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Eadem Dom. Lect. 17, bipart. Publicanus autem percutiens pectus suum dicebat: Deus propitius esto mihi peccatori. 1. pars agit de oratione Publicani & ejus circumstantiis. 2, destentia Domini ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

profecutus fuisset gratia, multo me melius illa usurus fuisset, longaque gratior. Et sanctior evasisset; Et ideo me miserum, maximamque dico peccatorem. Quasi diceret, si electa gratia me considero, tantam in me proclivitatem in vitia agnosco, quantum in ullo; & ideo puto me maximum fuisse ac fore peccatorem, nisi infirmitatem meam sua gratia roborasset, & in dies roboraret Deus. Agnovit exinde frater ille humilitatem Francisci profundissimam, propter quam antea viderat in extasi sedem in caelo dignissimam, pretiosis lapidibus adornatam, omnique gloria resplendentem. Cumque miraretur cujus illa sedes foret, vocem caelestem audivit? Sedes ista unius de Angelis ruentibus fuit, & nunc humilis servatur Francisco. Tectis est Bonavent. c. 6. vita Francisci.

Sic alter Franciscus, Dux olim Gaudia. B. Franciscus Borgias, quantumlibet donis Dei adornatus, infra omnes se abjiciebat & despiciebat: imo solebat asserere se omnibus creaturis, ipsis quoque serpentibus, viliores esse. Propterea demon, qui spiritus est superbus, cum non ferret iniustitiam hanc animi submissionem, quadam die eam compellavit: *Qua est nova hac hypocrisis tua, nunquid etiam me diabolo tandem peiores dices? Respondit vir sanctus: Virque peior sum, nam semel tantum peccasti, & aeternas luis penas: ego vero post multas misericordias saepe in peccata relapsus sum Deo ino ingratius. Hoc humilitatis responsum non ferens demon mox evanuit.*

Sic quoque B. Bernardus de Quintavalle S. Francisci socius, neminem judicabat, neminem contemnebat, sed omnes sibi praeferebat melioresque judicabat. Si quem enim vili veste testum intueretur, sibi solitus erat dicere: *Hic patientius tolerat paupertatem, quam tu Bernarde.* Si alium pretiosis indutum vestibus cernebat, dicebat: *Hic forte sub veste delicata melior est, quam tu sub tunica rudi, Bernarde.* Ideo vidit B. Leo, socius item Francisci, ab ejus oculis micare radios miri splendoris, quasi a stellis lucidissimis, & intellexit divinitus id ipsi concessum esse, quia quicquid cernebat, semper in meliorem partem interpretabatur, nec aciem ejus fulgidam unquam iudicii temerarii lippitudo hebetarat.

Non sic plerique homines hujus saeculi, qui illud optimam de se opinionem concipiunt ex aliqua scintilla, vel apparentia exteriori virtutis vel devotionis, ceteros autem ex minima occasione despiciunt, vel sinistrae dijudicant. Atque hi imitatores sunt hujus Pharisaei se se extollentis, & alios aspicientis: *Non sum sicut ceteri hominum, velus etiam hic Publicanus.*

Feliciter & sapientius orabat Coriarius ille Alexandrinus, ad quem missus fuit S. Antonius. Cum enim Antonius in cella oraret, venit ad eum vox caelestis: *Antonii, necdum perfectionem Coriarii qui in Alexandria est, attigisti.* Hoc audito, conturbavit ipse mane, & festinus venit Alexandriam,

Cum vero ad designatum, virum pervenisset, obstupuit ille viso Antonio. Cui Antonius. *Refer mihi opera tua, quia propterea de deserto veni.* Respondit ipse. *Nescio me unquam aliquid boni perpetrasse.* Unde ex cubili proprio mane confurgens antequam in opere resideret, dico quod hac civitas a minore usque ad majorem ingrediatur Regnum Dei propter iustitias suas, ego autem solus propter peccatum poenam ingrediar sempiternam. Quod verbum antequam quiescam, sero ex cordis mei recessu revertatur. Hoc Antonius autem, dixit ei: *In veritate fili stultus bonus artifex sedens in domo tua cum requies Regnum Dei adeptus es: ego autem sine discretionem omne tempus meum in solitudine serens, necdum verbi tui assumpsi mensuram.* Ita ex lib. sentent. Patrum. Haec oratio Coriarii plane adversa fuit orationi Pharisaei; acceptissima vero fuit Deo, oratio autem Pharisaei reprobata fuit & repudiata.

EADEM DOMINICA.

Lect. 17. bipart.

Publicanus autem percussus pedes suos, dicebat: Deus propitius esto mihi peccatori.

Luc. 18.

Actum est sufficienter de oratione Pharisaei, modo nobis est differendum de oratione Publicani: illa non nisi superbia redolet & arrogantiam; haec non nisi humilitatem spirat & devotionem. Ideo Publicanus tanquam exemplum humilitatis & poenitentiae peccatoribus omnibus proponitur, quia omnes circumstantiae non solum animi & corporis coram Deo submissionem, sed etiam cordis insignem compunctionem significant, omnibus post peccatum necessariam qui in Dei gratiam redire voluerint. Sicut solet superbia agnosci ex ipso corporis habitu & gestu; ita etiam humilitas ex signis quibusdam exterioribus dignoscitur. Superbi imaginem sic describit Philo lib. de charitate: *Animi non satis compositi, nec corporis, toto habitu gestuque morbum suum pra se ferentis, incedit summis pedum digitis, cervicem in moreno equi erigens, attollensque supra naturam modulum: nec aliter quam oblique intuetur: nec aliter audit quam quasi non audiens: famulus pro jumentis utitur, ingenuus vero pro mancipiis, cognatus item pro alienis, amicus pro adulatoribus, civibus pro exteris. Arbitratur se ditissimum, nobilissimum, fortissimum, prudentissimum, solertissimum: alio habet pro pauperibus, obsequis, contemptis, imprudentibus, insipientibus, nihilique hominibus.* Haec Philo superbum suis depingens coloribus. His coloribus adornatus cernitur Pharisaeus noster, stans cum audacia erectae cervicis in templo Dei, omni se virtute praeditum existimans, ceteros despiciens, injustos & adultores vocans, torvis oculis Publicanum inspectans & aspiciens. Vide nunc expressam imaginem humilitatis in Publicano, ut opposita juxta se posita magis elucescant.

PAR. I. De oratione Publicani & eius circumstantiis.

Descriptio superbi.

erem. 23. erem. 4.

Marulsi. l. 3. exemp.

emph. horum se non asserunt.

Primò quidem *stabat à longè*. Hoc est longè dif-
 faba à sanctis sanctorum, & ab atrio in quo sacer-
 dotes sacrificabant, & ab ipso altari in quo sacrificia
 i cendebant. Pharisæus autem accesserat &
 propinquior erat sanctis sanctorum, Arcæ testa-
 menti, atrio Sacerdotum & altari holocaustorum,
 quamvis in eodem foret atrio cum Publicano, nam
 non licebat nisi Sacerdotibus ad atrium Sacerdo-
 tum, & ad altare holocaustorum ingredi. Locus au-
 tem extra atrium Sacerdotum erat amplissimus, ita
 ut Judæi inter miracula templi connumerent, quod
 licet ter in anno (in festivitate Paschæ, Pentecostes,
 Tabernaculorum) undique ex tota Palaestina
 concurrerent juxta præceptum Domini, nihilominus
 ad hoc locum superesset ad ingrediendum. Stat ergo
 à longè Publicanus, significans se timorem illum
 Dei habere, qui initium est sapientia & conver-
 sionis. Stat à longè, conscius suorum scelerum, indig-
 numque se reputans Deo propinquare, Non enim
 de illis erat, de quibus conqueritur Isaias: *Me de die
 in diem quærent & scire vias meas volunt quasi gens
 qua iustitiam & iudicium Dei sui non dereliquerit;
 appropinquare Deo voluit. Stabat à longè, signifi-
 cans verum esse illud: Longè à peccatoribus salus,
 longè ab illis gratia, longè gloria celestis nisi ipse
 Deus dignetur ex beneficio suo appropinquare,
 vel eos ad se adducere; nec enim id viribus naturæ
 possunt. Stabat de longinquo, sed Dominus eum
 attendebat de propinquo inquit S. August. Attendit
 enim de propinquo humilem, ut adducat propin-
 quius ad salutem. Quo magis te quis agnoscit
 elongatum à Deo per veram & humilem sui noti-
 tiam, eo magis Deus appropinquare ad eum solet
 per suam gratiam. Sic prodigium ubi se elongatum
 à Patre & eius domo agnovit, dicens: *Surgam &
 ibo ad Patrem meum: Quam mercenarij in domo
 Patris mei panibus abundant, & ego hic fame pereo:*
 Mox etiam ei adfuit paterna manus ut surgeret,
 paternum auxilium ut veniret, & cum eum vidisset
 Pater à longè, accurrit, oculus est, & cecidit su-
 per collum ejus. Sic factus est prope, qui longè fue-
 rat, & elongationem suam agnoverat, dicens intra
 se: *Pater se cavi in celum & coram te, non sum dignus
 vocari filius tuus.* Similiter etiam huic contigit
 Publicano à longè stanti, & cum Psalte dicenti:
*Invirobo in domum tuam, adorabo ad templum san-
 ctum tuum in timore tuo.**

Secundò *Nec oculos levare audebat in celum* Hoc
 nimium pudore & erubescencia in consideratione
 peccatorum suorum. Sic dicebat Abner ad Azael:
*Recede & noli me sequi, ne compellar confodere te, &
 levare non potero faciem meam ad loab fratrem tuum.*
 q. d. Non potero præ erubescencia levare faciem
 meam ad Joab, fratrem eius interfecerò. Sic etiam
 dicit ipse Fildras: *Deus meus confundit & erube-
 scere oculos meos aude, quia iniquitates nostras mul-
 tiplicata sunt super caput nostrum & delicta nostra
 creverunt usque ad celum.* Sic quoque Rex Manaf-

ses orans in clamat Domino maximo cum pudore
 & confusione dicens: *Peccavi supra numerum arena
 maris, & non sum dignus videre altitudinem caeli: Pec-
 cavi supra multitudinem iniquitatis meae. Sic curus Daniel: Pec-
 cavi supra iniquitatem fecimus, imple egimus, Tibi Do-
 mine iustitiam nobis autem confusio faciet. Sic denique
 & Magdalena stetit retrò secus pedes Domini, in-
 dignam se reputans quæ faciem levare contra
 Christum, non minus verecunda quam mulier
 à viro suo in adulterio est deprehensa, quæ ita con-
 funditur, ut nec in faciem viri oculos suos attollere
 audeat.*

Hæc certe verecundia (quam docet Publicanus
 non audent oculos in celum levare) necessaria est
 cuiuslibet vere & humiliter poenitenti, estque pars
 poenitentia erubescencia de peccatis, sive coram
 Deo, sive coram Confessario. Unde Sapiens ait: *Ne
 confundaris pro anima tua dicere verum: est enim
 confusio adducens peccatum, & est confusio ad accensum
 gratiam & gloriam. Illa confusio peccatum addu-
 cit propter quam peccator aliquid sciat in confes-
 sione sua; ipsa enim vulnus tegit & maculam avertit.*
 Altera vero est confusio penitenti quæ erubescencia
 facit post peccatum, nec tamen eo adducit pecca-
 torem, ut illud negat, vel excuset, sed ut humiliter
 & perfecte illud accuset & confiteatur ad animæ
 sanitatem. Hæc nimirum confusio adducit gratiam
 & gloriam. Ne confundaris ergo pro
 anima tua dicere verum, & tamen confundaris, aut
 erubescencia aliqua afficiaris. H. n. August. lib. 10.
Confessionum suarum. Tibi quidem Domine cujus
 oculis nuda est abyssus humana conscientia, quid
 occultum esset in me? Etiam si nollem confiteri tibi,
 te mihi absconderem non me tibi. Nunc autem
 gemitus meus testis est displicere me mihi, ut erube-
 scam de me, & abjiciam me, atque eligam te. Tibi
 ergo manifestus sum quicumque sum; sed quia tu
 veritatem dilexisti, & qui facit eam venit ad lucem,
 volo eam facere in corde meo coram te in
 confessione, in stilo autem meo coram multis tes-
 tibus. Hæc ille. Infelix ergo anima quæ nescit
 confusionem, nescit confessionem, cum dicit Domi-
 nus: *Frons meretricis facta est tibi, nescis erubescere.*
 Non exigui momenti scientia est scire erubescere,
 & cognoscere quam ob causam erubescere oporteat,
 ob peccatum scilicet, quod adeo ingratos nos red-
 dit & foedos. Multi sciunt erubescere, sed non ob
 eam causam ob quam erubescendum est. Multi
 multo amplius erubescunt ob fordidam vestem, quam
 ob fordidam mentem, inquit Hugo Victorinus. Multi
 erubescunt pauperiorem & humilitatem; nec illud
 tamen deberent erubescere, ad quod docendum non pu-
 duit celestem Magistrum descendere.

Erubescit Publicanus propter sua peccata, &
 oculos in illa conjiciebat, eorum gravitatem, for-
 ditatem, multipliciter considerans; ideo non
 audebat eos levare in Celum, sed sedem in qua
 Deus toties adeoque graviter offensus residebat.
 Non audebat, inquam, levare in Celum, illudque
 erecta

Cur pu-
 blicanus
 stes à longè.
 Isai. 58.

Psal. 8.

Luc. 11.

Psal. 5.

Cur ocu-
 lus in ce-
 lum non
 levat.

2. Reg. 2.

Verecun-
 dia cuili-
 bet peni-
 tenti ne-
 cessaria.
 Eccl. 4.

Jerem. 2.

in lib. Pa-
 triarch. in
 Dina.

directa fronte intueri, quia verebatur & erubescerebat
stellas Caeli, scelera suorum testes & iudices in-
spicere, sed confitebatur Domino instar prodigi:
Peccavi in Caelum & coram te. Sic omnes docebat
penitentes oculos suos ad peccatorum suorum nu-
merum & gravitatem vertere, & Caelum ac astra
timere tanquam testes & vindices peccatorum;
docebat ante oculos ponere sibi amaritudines futu-
ras ad dirigendum cor in viam rectam. Sed nec
manus in Caelum levare videtur Publicanus, quod
eo tempore frequens erat orantibus. Hoc in finia-
tum putant quidam sacri Interpretes illis verbis:
Nolebat nec oculos ad Caelum levare; multo minus
manus, quas Pharisaeus cum audacia extollebat.
Quare autem nolebat? Quia sciebat esse impuras, &
injustitias, aliisque vitis commulatas; malebat ergo
illas dimittere, & quasi abscondere, illasque ad
peccatis peritendum relevare.

Tertio: *Percutebat pectus suam.* Percutere pec-
tus, signum est, compunctionis & satisfactionis.
Qui dicit percutere, sive tundere pectus, inquit S.
Aug. serm. 8. de verb. Domini? *Est arguere quod la-
ret in pectore.* & videtur pulsus oculum castigare pec-
catum. Pectus ergo à te exagebat, & flagellis se di-
gnum, plangis que latebatur, qui à se ipso in pectore
percutebatur, atque cum cor sic in pectore percute-
ndo pectus, nonne cor arguebat, tanquam fon-
tem & originem à quo peccata emanant? *De corde
enim exeunt cogitationes pravae,* & quaecunque inqu-
rant hominem, furta, homicidia, adulteria, ut dixit
Dominus Sic dixit B. Zeno Episcop. Veronensis in
Plal. 129. *Pharisaeus insidit manus tendit in Caelum,
oculos impudenter extollit, insonat lingua,* & quod o-
mni majus est infamia, Deo se laudat, Publicanus au-
tem non membrauit Deum, sed totus exorat, qui timore
totus est humilis, à quo procedunt omnia genera pec-
catorum, pectus crebro percussus, quodammodo cor
sua manu vincendo castigat haec B. Zeno. Cor ergo
à penitentibus merito percussitur. 1. Ut cor quod
peccavit, commoveatur conteratur, affligatur. 2. Ut
si durum sit, instar petrae à Moysse percussit sacra
hac percussione molliatur & pro aqua lacrymas
donec. 3. Ut scintilla ignis, sive desideria à dementia
melioris vitae, ab illo eliciantur, sicut à percussio si-
lice. 4. Denique ut quasi profundo somno sopora-
tum exciteatur, sicque peccatorum turpitudinem &
suppliciorum aeternitatem vigilanter attendat.
Vnde Theophylactus in hunc locum sic de hac re
loquitur. *Docuit Pharisaeus percussendo pectus, quid
in actu orandi praecipue curandum sit, cordis scilicet
contritionem elicere & affectum.* Percussit ergo pectus,
quasi manus designans, unde oratio germana proce-
dat. Et ut cor ipsam quod dormiebat, excitet Deo. Ecce
in omnibus Publicanus speculum exhibet & ima-
ginem perfectam humilis & compuncti peccato-
ris: nam exteriori specie & compositione interioris
animi dispositionem indicat.

Quarto: *Percutiendo pectus & cor sic orabat Pu-
blicanus: Deus propitius esto mihi peccatori,* Brevis

haec oratio humiliantis se, sed plane efficacis est. &
caelos penetrans; non solum enim amore, sed etiam
à corde intimo eam est ejaculatus, ut nubes
penetraret (hoc est peccata solem iustitiae ipsi ob-
secrantia) tenebrasque omnes dissiparet. Multi ad
orationem accedentes nuda proferunt verba sine
actuali attentione, sine cordis commotione, &
ideo repunt illa super terram, vel aërem solum per-
cutiunt, nec in penetram, nec in caelum per-
tingunt, nec impetrant quod expolunt, inania
sunt, efficiaque carent, licet diuturna sit oratio &
locutio. De his intelligi potest illud Christi: *Oran-
tes nolite multum loqui sicut Ethnici faciunt, putant
enim quod in multiloquio suo exaudiantur.* Quae
verba explicans Sanctus Augustinus epistola 121.
dicit: *Absti ab oratione multa locutio, sed non desisti
multa precatio.* Fertur Phocion Orator apud Athe-
nienses dicturus quadam die cathedram concen-
disse totus cogitabundus. Rogatus causam, respon-
dit: *Cogito verba quae debeo omittere dum locutus sum
Athensiensibus.* Certè qui accedunt orationi,
merito teneri debent hac sollicitudine, ne nuda
coram Deo verba proferant, si Orator ille id time-
bat coram hominibus. Non ergo multiloqua, sed
fervens & cordata precatio exauditur, ut patet hic
in Publicano. Non tamen hic prolixas preces con-
demnamus, quibus excitari potest animus ad ele-
vandum se in Deum, quibus etiam elvari animi
devotio fieri potest; nam & Christus & Sancti in
oratione pernoctasse leguntur. Sed illas parum ap-
probamus, in quibus verbis multis sine mente pro-
latis magna linguae volubilitate vix ipsi qui orant
se intelligunt, & tanta distractione Dei pietate & ti-
more moveri, quia nec sic Ethnici Deos suos orare
ausi essent, nec homo hominem sibi aequalem de-
precari.

Porro singula hujus orationis verba ponderan-
da à nobis sunt, quandoquidem illa Dominus in
pondere & siculo Sanctuarum sui ponderavit, nec inania
invenit, nec inania remisit.

Primo cum dicit, *Deus,* idem est ac si diceret: *Tu
es supremus Creator omnia videns ad quem solum
confugimus, à quo omne donum petendum, omne
datum optimum, cuius natura bonitas, cuius volun-
tas potentia, cuius opus misericordia est, summe
miserator & misericors, qui solus peccato offende-
ris, & poenitentia placaris.*

Secundo cum dicit, *propitius esto,* idem est ac si
diceret: *Misericordiam peto, qua sum mope indigeo,
modum autem misericordiae sapientiae & boni-
tatis relinquo.* Non allego merita, sed ostendo ul-
cera, de te quo vulnera, propitiationem tuam ac me-
delam illis expolco à te, qui nunquam non soles
propitiari, ideoque omnis mea spes in tua. Et mise-
ricordia posita. Misericordia ergo tua abyssus
meae abyssum respiciat miseriae, non indignitatem
respice, sed necessitatem propitius intueat.

00003

Tertio

Math. 13.

Percussio
pectoris
qui i. si-
gnificat.

Math. 15.

Ob 4.
causas
penitens
cor per-
cutit

Publicanus
oravit.

Math. 6.

Celcius
lib. 3. l. 6.

Tertio cum dicit, *mibi peccatori*, idem est ac si dicit: Lubenter accuso me & agnosco, ut ignoscas & absolvas. Non excuso me sicut Adam & Eva. Non excuso alios, non demonem, non carnem, non mundum, sed me ipsum ex meipso peccatorem, & prava voluntate mea peccantem. Tu tolle quod meum est, peccatum scilicet & offensam, quia potens es. Da quod tuum est, gratiam scilicet & veniam, quia misericors es. Tu es Deus, Deus inquam potentissimus, & in me offendens bonitatem, si indignum salves me.

Sic novit Deus per sapientiam suam de malo bonum educere, de peccati scoria auream coronam humilitatis fabricare, ut patet in hoc Publicano: in quo insignem illam humilitatem peperit peccati consideratio. Permittit enim Deus quosdam electos peccare, ut possint fundamenta vere humilitatis profundius jacere, & seiplos, suamque infirmitatem agnoscere. Sic humillior fuit David à Nathan reprehensus, potuitque dicere: Bonum mihi quia humiliasti me. Humilior & Petrus, nolens ultra, ut prius, de viribus præfereretur. Nam tertio interrogatus de amore, humiliter respondit: Tu sis Domine quia amo te, & contritus est timens ne forte adverteisset Dominus adhuc ipsum abesse ab amoris perfectione & firmitate. Humilior & Paulus, dicens: Iesus Christus venit peccatores salvos facere, quorum primus ego sum.

2. Reg. 12.

Ioan. 21.

2. Tim. 2.

PARS II.
De sententia Dei iudicis in ter Publicanum, & Pharisæum.

Audivimus orationem Pharisæi, audivimus & Publicani, nunc audienda est sententia iudicis inter utrumque decernentis: Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia non simpliciter iustificatus dicitur, sed ab illo, sive præ illo, quidam existimant non absolute iustificatum, sed tantum inchoatè. Sic sentit B. Ephrem dum dicit: A verbis inchoat poenitentia principium, quia qua verbis fit confessio, initium poenitentis est. Propterea salubris imitatio datur Publicano, nec perfecte ipsum debuit liberarunt, quia nec dum perfecte poenitentiam fecerat. Non dixit quod à condemnatione iustificatus sit, sed plusquam Pharisæum iustificavit, ut dicamus respiciendum non tantum verbo, sed & opere. Sed interpretatio communior est, vere iustificatum reddisse Publicanum, verumque contritionis perfectæ æquum elicuisse qui iustificat impium. Sic simpliciter dicit Venerab. Beda: Etsi iniustus ad templum venit, iustificatus à templo rediit. Similiter loquitur & Euthym: Pharisæus qui se adeo iustificaverat, à Deo est condemnatus: Publicanus qui se adeo condemnarat, à Deo est iustificatus. Sic verum est quod

Matth. 23.

Dominus dicebat senioribus populi: Amen dico vobis quia publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Dicamus igitur cum S. Chrysof. hom. de Publicano & Pharisæo. Geminis aurigas & duas bigas in stadio positas sermo præfens proponit, in altera quidem iustitiam cum superbia, in altera peccatum & humilitatem. Et vides bigam peccati superare iustitiam, non propriis viribus, sed

humilitatis conjuncta: iustitiæ vero bigam devictam mole & tumore superbia. Nam humilitas peccati pondus superat, superbia ob sui molem iustitiam deprimit & profernit Audi & S. Amb. Duo ad fontem miseriarum venerunt, Pharisæus scilicet & Publicanus sed ille sitiens vidit, iste ad satietatem hausit. Quid ita? Quia ille venit cum vase tumido & pleno elationis, iste cum vase concavo & vacuo, vase humilitatis: Deus autem vasa vacua replet sicut Elizabeth. Ille stetit ad fontem, sed erectus: iste cor caputque ad bibendum inclinavit.

Dicamus & hic cum Publicano attente & humiliter cum perfecta fide orationem coram Domino fundere, si gratiam & remissionem peccatorum volumus impetrare. Audi S. Hieronymum Lib. ad veri. Luciferianus hac de re præclare & piensissime dissentem: Ad orationem assiduo, non orarem nisi crederem, sed si vere crederem, illud cor quo Deus videtur mundarem, manibus tunderem pedes, genua lacrymis rigarem, corpore inhorrescerem, ore pallerem, facerem ad Domini mei pedes, eosque stetit perfunderem, harerem certe trunco crucis, nec prius amitterem quam misericordiam impetrarem. Nunc crebro in oratione aut per porticus deambulo, aut de fenore computo, aut turpi cogitatione abductus viam dicitu erubescenda gero. Vbi est fides? Siccine putas orasse Ionam? Sic tres pueros? Sic Daniele inter leones? Sic Publicanum in templo? Sic latroem in cruce?

Morale.

In quo contritio constat.

2. Reg. 12.

Luc. 23.

Luc. 19.

Dicamus quoque contritionem non in verbis consistere, sed in perfecta cordis conversione, & mox hominem iustificare quibuslibet verbis exprimat. Publicanus quinque verbis eam expressit, Deus propitius esto mihi peccatori, & iustificatus est: David duobus verbis idem effecit: Peccavi Domine. Post hæc verba dicitur ei à Nathan: Transiit Dominus peccatum tuum. Latro pauca etiam verba emitit cum contritione, Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum, & mox gratiam gloriamque recipit. Prodigis his quoque paucis verbis contritionis dat formulam; Pater peccavi in caelum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus; statim in priorem gratiæ gradum receptus legitur Magdalena & Petrus non verbis sed lacrymis compunctionem expriment. Thais meretrix toto triennio nec oculos ad caelum ausa levare, in cella non aliud orat; Qui plasmasti me, miserere mei, ipsius vel Dei nomen pronuntiare veretur præ confusione, sicque humilitate vim inferit regno coelorum & gratiæ divinæ. Itaque monendi sunt nonnulli, non satis esse ad contritionem, quod orationem quandam legant, quam vocant Actum contritionis, nisi ad sit simul perfecta cordis conversio, & hæc si ad sit, parum est quibuslibet verbis exprimat, ut alibi iterum monuimus, formulæ tamen istæ adjuvare possunt, & instruere ad eam elicendam, quæ actum contritionis dicuntur continere.

Concludit tandem Dominus: Omnis qui se exaltat humiliabitur, & omnis qui se humiliat, exaltabitur. Quæ sententia ter in Evangelio reperitur, ut Matth. 23. tanto

Luc. 14. Luc. 14. Matth. 23.

Exempla tantum, quos superbo-
Deus hu-
miliauit.

1. Exaltavit se in celo superbiens Angelus, & ideo in abyssum jacet demersus. Quomodo cecidisti de celo. Lucifer qui mane orisbaris, qui dicebas in corde tuo. In caelum conscendam, super astra exaltabo solium meum, similis ero Altissimo? Veruntamen ad infernum detraberis, in profundum lacu. Quid ita? Quia non potest falli sententia Domini: Qui se exaltat, humiliabitur.

2. Exaltavit se per superbiam primus homo in Paradiso, & humiliavit eum Deus, quia factus est miser & arummosus in exilio. Quid ita? Quia non potest falli sententia Altissimi: Qui se exaltat, humiliabitur.

3. Exaltavit se Pharaon contra Deum in Aegypto, & luberrimus est confusibiliter in mari rubio. De tracta est superbia tua ad inferos, o Pharaon, qui dicebas: Nescio Dominum. Sic agnoscis quam verum sit: Qui se exaltat, humiliabitur.

4. Exaltaverunt se Core, Dathan, & Abyron, rebelles Moyfi & Aaroni, terraque vivos dehiscentes humiliavit eos usque ad abyssum. An non & hic manifestum est: Qui se exaltat, humiliabitur?

5. Exaltavit se arrogans Absolon contra Patrem, sed inausa in arbore dedecorose exaltatus cernitur, & mire humiliatus est, Deo superbiam eius plectente. Ex pilorum coma à coma arboris tenebatur, illic contandebatur ubi diadema paternum gestare contendebat. Ab arbore destinetur, qui cum radice pugnavat. Injuriam Patris non pugnavit gladius, non hostilis manus, non aculentis illius defendit, sed vincta ligna, arbor ulciscitur, rami descendunt, nec est ulla creatura qua non mota fuerit, cum ipsum superbe fenserit moveri in auctorem & parentem. Sic loquitur S. Chrysof. in Plal. 3. O quam ergo infallibile est: Qui se exaltat, humiliabitur?

6. Exaltavit se Aman per superbiam, ob qua non poterat tolerare, quod Mardocheus sibi non flecteret, idemque ei exeret patibulum quinquaginta cubitorum altitudinis. Verum Deus qui superbos despicit, inverit fortem, unde in eodem ligno quod alteri pararat, elevatus est maximus cum ignominia & confusione. Ergo hic iterum reperimus: Qui se exaltat, humiliabitur.

7. Exaltavit se contra Deum blasphemus Rex Senacherib, unde ei dicitur à Domino: Super quem exaltasti vocem & levasti altitudinem oculorum tuorum? Ad sanctum Israel. Superba tua ascendit in nubes meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis, & franam in labiis tuis, & reducam te per viam per quam venisti. Percussit igitur Angelus una nocte in exercitu ejus centum octoginta quinque millia; ipse autem fuga elapsus; & in regnum suum reversus, adorans in templo Dei sui, à filiis suis interfici-

tur. An potuit forte falli sententia Dei: Qui se exaltat, humiliabitur?

8. Exaltavit se Nabuchodonosor, sed in belluam conversus, ejectus est ab hominibus, & cum feris & bestis est conversatus, donec humiliaretur, & agnosceret Deum caeli. Exaltavit se Holofernes, sed caput eius à muliere detruncatum fuit, & confusibiliter humiliatum. Et exaltavit se superbissime Antiochus; sed intestinis putrefactus factus est sibi, suisque praefectore intolerabilis & infelicissime exspiravit. Ergo in his omnibus, & sexcentis aliis manifestissime cernitur, quam verum sit illud toties à Domino repetitum: Qui se exaltat, humiliabitur. Illud quoque à Maria matre ejus pronunciatum vesicatur: Dissipavit superbiis mente cordis sui. O vere odibilis coram Deo & hominibus superbia, initium omnis peccati! Qui tenuerit illum, adimplebitur maledictione, & subvertit eum in finem. Sic dicitur verbis loquitur sapiens.

Prolixo non opus est probatione, ut è contra declaremus, quam versa sit altera pars sententiae Domini priori adverba: Qui se humiliat exaltabitur. Tota enim scriptura inclamat non solum Deum superbis resistere, sed etiam humilibus gratiam dare. Nec hic exempla desunt.

1. Humilis fuit Abel, benignus, & in oculis suis parvulus, ideoque caput justorum est effectus & praefate suo arrogante, & iracundo gratiam invenit coram Domino: Numquid custos fratris mei sum ego? inquit arroganter Cain Domino?

2. Humilis fuit Isaac à obediens, & ideo exaltatus est, & electus praefate suo Isaac, qui erat homo ferus, ejus manus contra omnes.

3. Humilis fuit Iacob & simplex, ideoque benedictionem fratris obtinuit, gratiamque invenit non solum coram Patre terreno, sed etiam coram Patre aeterno, haeres effectus promissionis factae Patribus suis. Esau autem rebellis, & arrogans rejectus fuit à Domino, licet primogenitus foret.

4. Humilis fuit Ioseph minimus inter fratres, & licet à fratribus per invidiam humiliatus fuerit, & in servum venditus, tamen à Domino fuit exaltatus; ita ut ad impletum fuerit quod praeviderat & praedixerat ipse, Lunam & Solem stellasque undecim se adoraturas, & manipulos fratrum adoratorios manipulum suum: quod factum fuit dum ad eum Dominatorem Aegypti pater fraterque advennerunt, illum venerantes, & necessaria precario postulantes.

5. Humilis fuit David, & parvus in oculis suis, & ideo in Davidis locum de post festantes accepit eum Dominus, ut pasceret populum suum, & omnibus suis fratribus praefatus fuit, licet minimus omnium. Unde cum Samuel missus ad Isai patrem eorum, à Domino putaret ungedum à se primogenitum Eliam, dixit Dominus: Ne respicias vultum eius, neque altitudinem stature ejus, quia abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico; homo enim videt quae parat; Deus autem intuetur cor. Vocati ergo sunt

Exempla humiliu, quos Deus exaltavit.

1. Iudib. 13.
2. Mach. 5

Luc. 1.
Eccel. 10.

Exempla humiliu, quos Deus exaltavit.

Gen. 4.

Gen. 10.

Gen. 10.

Gen. 10.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

torate.

qua
vntitio
insistat.

Reg. 10.

uc. 23.

uc. 12.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

1. Reg. 10.

uc. 14.
uc. 19.
1. Reg. 10.

figillatim, & alii fex coram Samuele; & dixit: Non elegit Dominus ex istis. Tunc dictum est Samuëli ab Iſai. Adhuc reliquus est parvulus, & pascit oves. Hic ergo erat electus à Domino, quia parvulus, quia cor ejus humile iniebat: Dominus quia à ministerio humili exaltare eum volebat ad regnum & à virga pastoralis vocare ad sceptrum.

In novo quoque testamento humilibus maximam à Domino gratiam imperitam fuisse agnoscimus Sic Maria ad subime matris Dei officium exaltata fuit, donisque omnibus adornata ob humilitatem. *Respexit humilitatem ancilla sua, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Autim dicere, inquit S. Bernardus ser. sup. missus. *Sine humilitate nec Maria virginitas placuisse.* Sic electus est S. Joannes, & inter natos mulierum major constitutus gratiæ donis, quia maximè humilis, *Non sum dignus corrigiam calcamenti ejus solvere,* inquit ipse de Christo. Sic humiles elegit ad Apostolatam, & Petrum humilem exaltavit, verticemque constituit & caput Apostolorum, qui humillimè dixerat: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Superbos autem semper despexit Dominus; ita ut Maria in suo cantico decantavit eum júbilo: *Dispersit superbos mentis cordis sui.* Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles, quod quidè omni tempore fecit Dominus, & in æternū facturus est.

Luc. 1.

Parabola de Arboribus.

Quapropter Onuphrius Anachoreta, ut suos ad humilitatem adnotaretur, hanc proponere solebat suis parabolam. Arbores quondam conquestæ sunt de hominum crudelitate, quod ita ab ipsis excinduntur, & crescere impedirentur. Concilium ergo inierunt, ut consilium inter se caperent ad obſistendum huic rei. Cumque qualibet arbor suam ea de re opinionè proponeret, ecce una ex Cedris Libani pronuncia vit, huic damno provideri posse hac ratione; Si scilicet ultra arbores non præberent hominibus ligna ad manubrium securibus conficiendum, sic enim impediendos afferbat, & inepatos fore ad excindendum. Omnes equidem suspiciebant hanc Cedri resolutionem. Accessit interim arbuticula quadam humillima, & tenuissima, dixitque hoc consilium non esse sufficiens. Quia, inquit ipsa, licet forsitan à securi vos forte securas hac ratione existimatis, quomodo turæ eritis à tonitruis & fulminibus? Addit deinde. Optimum ego remedium in judicio pro securitate à cælo & hominibus, non crescere tam altè, sed amare humilem locum & itaturam. Hæc parabola suis humilitatem admandam significabat Onufrius, teste Palladi, in vitis Patrum. Videri potest non abſimilis parabola in lib. Iudicum c. 9.

Psal. 46.

Congruit & huic parabolæ quod Psalmista dicit. *Vidi impium super exaltatum & elevatum sicut Cedros Libani. Et transiit, & ecce non erat: quasi frons ejus, & non est inventus locus ejus.* Quasi d. eas: Vidi hominem mundanum & superbum, ad honores, opes, voluptates elevatum, omni cum prosperitate, & gaudio in his se exaltantem, & inter proceras Cedros

se se connumerantem. Vix petra fuit, & cum post paucum tempus illac adhuc rediit, evanuerat, nullamque pristinae magnitudinis, & splendens vestigium reliquum fuit, adeò exiguo tempore subſtitit. Vidi Midam, & Cræsum in divitiis, sed ille mox vento disperierunt, perierunt & illi, nec locus supererit eorum, nec vestigium reliquum est. Vidi Lucullam in delitiis, sed mox in pulverem postatus est, eca verum factus, tinea ejus stratum & operimentum. Et ubinam est locus ipsius? Petra transiens non inveni, alibi est requirendus, ubi ignis sulphur, & spiritus procellarum, pars est calicis ejus. Vidi Belſarium in triumphis contra Vandalos, Parthos, & alias Bellicosas nationes, paulo post rediit, & inveni eum misere & infelicitè stipem emendicantem. Vidi Aman primum à Rege ab omnibus adoratum, & mire in sua dignitate superbientem Rediens autem paulo post in patibulo inveni suspensum, non inveni locum ejus priorem. Vidi Cæsarem, vidi Pompejum in trophæis & victoriis, petra fuit, & ecce post me respiciens, hunc ab infami spiculate capite vidi detruncatum, illum in medio Senatus confossum in cruro suo natantem. Ecce Cedri Libani exaltate, quorum locus paulo post non est inventus. Ecce veritas Domini; *Omni qui se hum liat, exaltabitur: Omnis qui se exaltat, humiliabitur.* Unde hi omnes & eorum imitatores innumeri, possunt illud Job. 22. dicere: *Elevasti me, & quasi super ventum portavi me allisti Job 22. me validè.*

Domine Iesu Christe qui semper adamaſti humilitatem, & jugiter superbiam odisti, veram cordi nostro humilitatem infunde, ut ex corde contrito, & perfecte humiliato te oremus, te adoremus, præſumptionemq; omnem, & inanem gloriationem evitemus cotam te, & coram hominibus. Tu es magnus humilitatis Magister, qui eam toto vitæ mortalis decurſu docuisti verbis parabolis, & exemplis: fac igitur nos scholæ tuæ discipulos obedientes, fac Theodidactos seu docibiles Dei, ut à virtute quam primum docuisti incipiamus illa duce progrediamur & proficiamus, per illam deniq; consummemur, & perfectionem acquiramus. Bonum nobis est, si humiliemur in hac vita, ut à te exaltemur in altera, quia nequit falli sermo tuus. *Omni qui se exaltaverit humiliabitur, qui se humiliaverit exaltabitur.* Igitur per humilitatem in hac miseriarum valle steme nobis securam viam ad æternitatem tuæ gloriæ, Amen.

Cöclusus.

DOM. XI. POST PENTECOSTEN.

Isr. 18.

Adducit ei sardum & mutum, & deprecatur ut bipart. imponat ei manum. Marc. 7.

Laudè & amore dignum judicaremus Medicum Pars 1. Læticum & expertum, qui zelo impulsus sani De circuitatis & agrorum quoquo verum pergeret per vicios status la. & urbes, ut ægis quibuslibet gratis artem ac scientiam